Harrastuskunstnikku meenutab näitus

PIRET LINNAMÄGI,
kunstniku tütar, ajakirjanik

Põltsamaa raamatukogus saab raamatukogude aasta puhul vaadata näitust, mis on pühendatud Kõos elanud kunstniku August Paali 92. sünniaastapäevale ja millel on üles pandud ka tema järeltulevate põlvede tööd.

August Paal kolis oma abikaasa Veera ja kahe tütrega elama Kõosse vanasse meiereisse ning mõned aastad hiljem ostis nüüdsesse Loopre külasse jääva Käo talu, mille üles ehitas. Maalimisega, põhiliselt õlimaaliga, hakkas ta tegelema juba siis, kui oli sõjaväes, ja jätkas hiljem Raplamaal elades. Tema eriliseks hobiks sai klaaside peale maalimine. Augusti, kõikidele sõpradele lihtsalt Kusti kunst oli väga hinnatud ning tema tööde soetamiseks tuli vahel isegi mitu kuud oodata.

Kunstianne oli August Paalil eeldatavasti päritud: tema Rootsis elav onupoeg Oskar Vahter oli nimekas arhitekt. Ning ande andis ta edasi oma tütardele, mulle ja mu õele Üllele, kes me isa kõrvalt kunsti õppisime ja koos temaga joonistasime. Meie omakorda oleme selle edasi andnud oma ja nood oma lastele.

Näitusel ongi ühes eraldi boksis üles pandud kunstniku järeltulijate tööd. Põhiruumi võtavad aga enda alla ikka August Paali maalid ja klaasid. Kahjuks hävis ligi 70 maali kahetuhandendate aastate alguses kunstniku talus tulekahjus.

Näituse korraldamise idee tuli Põltsamaa valla Esku raamatukogu hoidjalt Maili Ernitsalt ja tema selle ka avas. Kohale oli tulnud kena seltskond ja enamik neist oli tundnud kunstnikku isiklikult. Endine Kõo vallavanem Tarmo Riisk meenutas toredaid kohtumisi Augusti Paaliga.

«Augusti töid oli Kõo kant täis,» rääkis ta. «Neid leidus Aleksandri koolis, kus asus ka Kõo kolhoosi kontor, samuti oli neid üleval klubis. Üks auväärsemaid nendest oli Jüri Vilmsi portree. Ka minu kodu ehivad tema tööd.»

Põltsamaa raamatukogu juhatajal Riina Holtsmeieril oli hea meel, et üleskutsele tuua näitusele August Paali maale ja klaase nii agaralt reageeriti. Tekkis isegi oht, et need ei mahu ära. Suure panuse andsid kunstniku laste ja lastelaste kogud ning sugulastelt laekunud tööd.

Mäletan, et isa hakkas joonistama juba poisikeseeast. Ta oli lastekodu poiss ning elu teda ei hellitanud. Noore mehena tahtis ta minna Tallinna kunstikooli maalimist õppima, kuid seal talle ei istunud. Värvida õun siniseks talle lihtsalt ei sobinud. Nii saigi temast harrastuskunstnik.

Seitsmekümnendatel ei olnud õlivärve ja ka pintsleid eriti saada ning käiku pandi tutvused trükikojas. Leidus sõpru, kellelt sai oravasabakarvu. Neist tegi ta ise pintsleid – just neid, millega klaasidele joonistada.

Isale meeldis joonistada kõige enam loodust ja inimesi. Klaasimaalingute seas oli loomi, lilli, akte ja palju muud. Ta oskas täita iga tellija soovi. Lisaks kunstnikutööle oli August Paal hinnatud pottsepp ja kaminameister.

Näitus jääb avatuks märtsikuu lõpuni ning edasi rändab see Kõosse, Suure-Jaani ja Raplamaale, kus kunstniku lapsed ja lapselapsed praegu elavad. August Paali tööd olid väga hinnatud ning neid on jõudnud mitmele poole maailma, kaugemad paigad on Ameerika ja Austraalia.

PIRET LINNAMÄGI

Endise Kõo vallavanema Tarmo Riiski meenutust mööda oli August Paali töid terve Kõo kant täis.